

Opinnäytetyö (AMK)

Esittävän taiteen koulutusohjelma

Tanssin suuntautumisvaihtoehto

2013

Eerika Thurlin

TANSSIKOULUTUS STAVANGERIN YLIOPISTOSSA JA TURUN AMK:N TAIDEAKATEMIASSA

– opiskelijan näkökulma

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Esittävän taiteen koulutusohjelma | Tanssin suuntautumisvaihtoehto

2013 | 30

Tarja Yoken

Eerika Thurlin

TANSSIKOULUTUS STAVANGERIN YLIOPISTOSSA JA TURUN AMK:N TAIDEAKATEMIASSA

Tämä tutkielma on kirjoitettu osana tanssinopettajan tutkinnon (AMK) opinnäytetyökokonaisuutta. Taiteellinen osa opinnäytetyöstä on koreografia Faloume. Koreografia on tehty seitsemälle Turun AMK:n Taideakatemiaan tanssin opiskelijalle. Teos lukeutui toukokuussa 2013 Turun AMK:n Taideakatemiaan Köysiteatterissa järjestetyn Köydet irti! -festivaalin ohjelmistoon.

Tutkielma tarkastelee tanssialan korkeakoulutusta Stavangerin Yliopistossa sekä Turun AMK:n Taideakatemiassa opiskelijan näkökulmasta. Kirjoittaja oli NORDPLUS (Explorations and Collaborations in the Arts / ECA Network mobility) rahoitteisena vaihto-opiskelijana Stavangerin Yliopiston musiikin ja tanssin instituutissa syyslukukauden 2012. Tutkielmassa esitellään molempien maiden tanssin koulutusrakennetta ja tanssikoulutusta antavia kouluja. Tutkielman lähteinä käytetään mm. Turun AMK:n Taideakatemiaan ja Stavangerin Yliopiston musiikin ja tanssin instituutin opetussuunnitelmia. Lähteiden ja oman kokemuksen pohjalta kirjoittaja pohtii, miten opiskelija hyötyy tanssinopettajakoulutuksesta ja onko koulutuksessa opiskelua heikentäviä kohtia.

Tutkielmassa kirjoittaja päätyy lopputulokseen, jonka mukaan molemmat koulutukset voisivat ottaa oppia toisiltaan.

ASIASANAT:

tanssinopettajakoulutus, NORDPLUS, opetussuunnitelma

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Performing Arts | BA in Dance

2013 | 30

Tarja Yoken

Eerika Thurlin

DANCE EDUCATION IN UNIVERSITY IN STAVANGER AND TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES ARTS ACADEMY

This study is written as partial fulfillment of the Dance Teacher Degree / Bachelor of Dance, at the Turku University of Applied Sciences. The artistic choreographic part of the degree is a performance work for seven dance teacher students titled "Faloume". This performance work was part of the Köydet irti! -festival program. The Festival was held in the Turku Arts Academy Rope Theater in May 2013.

This research focuses upon dance teacher education in Turku University of Applied Sciences, Arts Academy and the dance and teacher training in University of Stavanger. The writer of this research was an exchange student funded by the NORDPLUS (Explorations and Collaborations in the Arts / ECA Network mobility) in the Stavanger University, Department of music and dance during the fall term 2012. The research is written from the student's point of view. This thesis presents both of the two countries' dance training structures and the training in dance schools. The sources of the study among a number of topics, are the Turku University of Applied Sciences, Arts Academy and Department of music and dance's curricula. Along with these sources and on the basis of her own experience, the author wonders how the student will benefit from dance teacher training and whether the curricula have debilitating points.

In the thesis, the author arrives to the conclusion that the two educations could learn from each other.

KEYWORDS:

dance teacher training, NORDPLUS, curriculum

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	5
1 JOHDANTO	6
2 TANSSIALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ SUOMESSA	8
2.1 Turun AMK:n Taideakatemia	10
2.1.1 Turun AMK:n Taideakatemian tanssinopettajakoulutus pääpiirteittäin	10
2.1.2 Turun AMK:n Taideakatemian opetussuunnitelma	11
2.1.3 Opiskelijan näkökulma	12
3 TANSSIALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ NORJASSA	18
3.1 Musiikin ja tanssin instituutti (IMD)	19
3.1.1 IMD:n tanssin koulutusohjelma pääpiirteittäin	20
3.1.2 IMD:n opetussuunnitelma	21
3.1.3 Opiskelijan näkökulma	21
4 POHDINTA	26
5 YHTEENVETO	29
LÄHTEET	30

LIITTEET

Liite 1 ja 2. Turun AMK:n Taideakatemia, opetussuunnitelma.
Liite 3 ja 4. Stavangerin Yliopisto, opetussuunnitelma.

KUVAT

Kuva 1. Tanssin koulutusjärjestelmä Suomessa
Kuva 2. Tanssin koulutusjärjestelmä Norjassa

KÄYTETYT LYHENTEET

AMK	ammattikorkeakoulu
ESD	Escola Superior De Dança, Tanssikorkeakoulu Lissabonissa, Portugalissa
IMD	Institutt musikk og dans, musiikin ja tanssin instituutti
Kela	Kansaneläkelaitos
Khio	Kunsthøgskolen i Oslo, Oslon taidekorkeakoulu
MDD	Musikk, dans og drama, Musiikin, tanssin ja draaman –koulutusohjelma lukioissa
NDH	Norges Dansehøyskole, Norjan tanssikorkeakoulu
TeaK	Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu
UiS	Universitetet i Stavanger, Stavangerin Yliopisto

1 JOHDANTO

Taiteellisen opinnäytetyöni kirjallinen osio käsittelee korkeakoulutasoista tanssinopettajakoulutusta Suomessa ja Norjassa. Tarkastelen tarkemmin Turun AMK:n Taideakatemiaan tanssinopettajakoulutusta sekä Stavangerin yliopiston (UiS) musiikin ja tanssin instituutin (IMD) tanssi- ja opettajakoulutusta omasta näkökulmastani. Tarkoitukseni on havainnoida näiden kahden koulutuksen yhtäläisyyksiä ja eroja, kuitenkin asettamatta kouluja paremmuusjärjestykseen.

Aloitin Turun AMK:n Taideakatemiaan tanssinopettajakoulutuksen syksyllä 2009. Keväällä 2011 olin lukukauden vaihto-opiskelijana ESD:ssa, Portugalissa ja viimeisen opiskeluvuoteni syksyllä olin lukukauden opiskelijavaihdossa UiS:ssa, Norjassa. Opiskeluni ulkomailla sai minut janoamaan enemmän tietoa kyseisistä koulutuksista. ESD:n koulutus on pääasiallisesti tanssijakoulutus, joten päätin keskittyä Norjan ja Suomen koulutuksiin. Halusin selvittää kuinka tanssin koulutusjärjestelmä Norjassa eroaa Suomen koulutusjärjestelmästä, varsinkin kun maat ovat monelta kantilta hyvin samanlaisia.

Kuvailen yleisesti molempien maiden tanssin koulutusrakenteesta ja kouluttautumismahdollisuuksista. Pyrin selvittämään kuinka koulujen nettisivuilla kertomat faktat koulutuksesta näkyvät käytännössä ja kuinka ne vaikuttavat opiskelijoihin. Olen saanut kokea sekä Turun AMK:n Taideakatemiassa että IMD:ssa, millaista on olla koulun opiskelija ja kuinka koulutus on vaikuttanut minuun. Olen keskustellut tekstini teemoista sekä IMD:n että Turun AMK:n Taideakatemiaan opiskelijoiden kanssa, mikä on auttanut minua syvällisempään pohdintaan. En kuitenkaan halunnut teettää opiskelijoille kyselyä, sillä tarkoitukseni ei ole vertailla opiskelijoiden mielipiteitä heidän koulutuksistaan vaan kyse on minun omakohtaisista kokemuksista koulutuksissa.

Aloitan kertomalla Suomen tanssikoulutusjärjestelmästä pääpiirteittäin, jonka jälkeen perehdyn tanssinopettajakoulutukseen Suomessa ja tarkemmin Turun AMK:n Taideakatemiassa. Syvennyn Turun AMK:n Taideakatemiaan tanssinopettajaopiskelijoiden opetussuunnitelmaan, joka on laadittu keväällä 2013

valmistuville opiskelijoille, joihin itsekin lukeudun. Luvussa kolme käsittelen Norjan tanssikoulutusjärjestelmää syventyen IMD:n tanssi- ja opettajakoulutukseen. Käyn läpi myös IMD:n opetussuunnitelmaan ja pohdin sitä opiskelijan näkökulmasta. Luvussa neljä kokoan tietoa ja ajatuksia näistä kahdesta koulutuksesta, niiden yhtäläisyyksistä ja eroista sekä pohdin kuinka koulutukset vaikuttavat opiskelijoiden työllistymiseen. Päätän taiteellisen opinnäytetyöni kirjallisen osion tiiviiseen yhteenvetoon, jossa pohdin mitä kirjallinen osion tekeminen antoi minulle tanssialan ihmisenä.

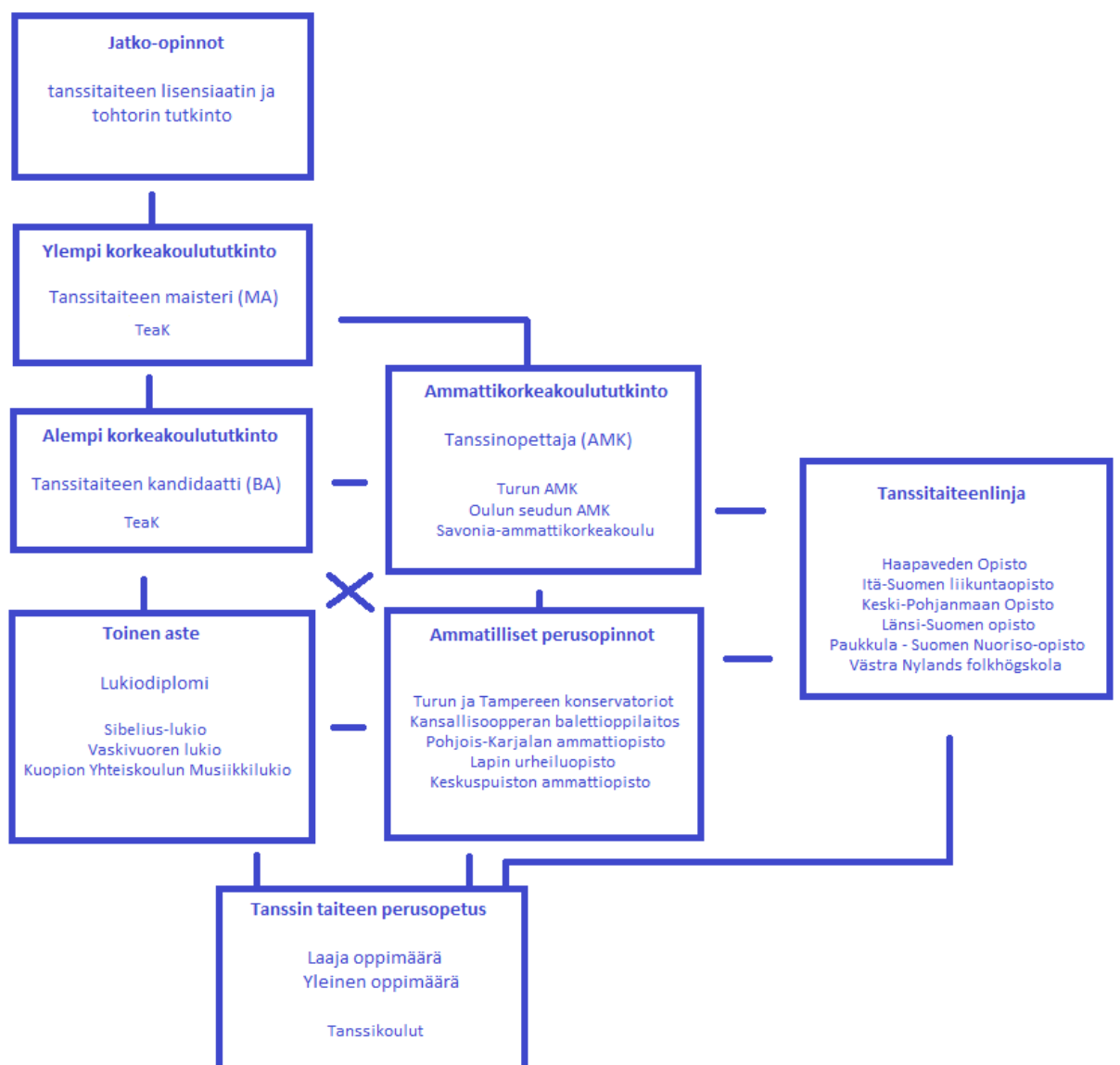
2 TANSSIALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ SUOMESSA

Tanssikoulutus kulkee rinta rinnan Suomen koulutusjärjestelmän kanssa ja tarjoaa tanssin harrastajille sekä opiskelijoille mahdollisuuden pitkäjänteiseen sekä tavoitteelliseen opiskeluun. Suomen koulutusjärjestelmän esi- ja perusopetus tapahtuu 6–16 ikävuoden aikana. Suurin osa tanssialan ihmisistä aloittaa tanssiharrastuksen kyseisten ikävuosien aikana. Tanssin harrastajat voivat suorittaa taiteen perusopetuksen yleisen ja laajan oppimäärän taiteen perusopetusta antavassa tanssikoulussa, joita löytyy ympäri Suomea. Perusopetuksen jälkeen Suomessa voi jatkaa kouluttautumista toisen asteen koulutuksessa. Suurin osa jatkaa peruskoulun jälkeen lukioon tai ammattikouluun ja tanssin harjoittelu tapahtuu yhä yksityisissä tanssikouluissa nuorten kotipaikkakunnalla. Suomessa toimii kolme tanssilukiota, joissa voi liittää tanssin osaksi lukion opetussuunnitelmaa. Kaikissa kolmessa lukioissa on mahdollista suorittaa tanssin lukiodiplomi. Lukion sijaan tanssin opiskelua voi jatkaa suorittamalla kolmevuotisen tanssialan perustutkinnon. Suomessa sijaitsee kuusi opistoa, jotka tarjoavat ammattikorkeakouluun ja yliopistoon valmistavaa koulutusta. Opistoissa on mahdollista suorittaa vuoden kestävä tanssitaiteenlinja. (Tanssilinja 2013)

Toisen asteen jälkeen tanssijan opintoja voi jatkaa Suomen Taideyliopiston Teatterikorkeakoulussa (TeaK) tai opiskella tanssinopettajaksi ammattikorkeakoulussa. TeaK on Suomen ainoa koulutuslaitos, jossa voi suorittaa tanssijan kandidaatin tutkinnon ja tanssialan maisteritutkinnon. Kandidaatintutkinto on 3-vuotinen ja 180 opintopisteen laajuinen. Maisterikoulutus on 120 opintopisteen laajuinen ja kestää 2 vuotta. Tutkintonimike on tanssitaiteen maisteri. Maisterin tutkinto on mahdollista suorittaa tanssijana, koreografina tai tanssinopettajana. TeaK tarjoaa myös tanssitaiteen tohtoriopintoja. (TeaK 2013)

Suomessa ammattikorkeakoulujen tanssinopettajakoulutus on laajuudeltaan 240 opintopistettä ja kestää 4 vuotta. Tanssinopettajakoulutusta tarjoaa kolme ammattikorkeakoulua. Oulun seudun ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu sekä Turun ammattikorkeakoulu. (Danceinfo 2012)

Oulun AMK:ssa ja Savonia-ammattikorkeakoulussa tanssinopettajakoulutukset ovat omia koulutusohjelmiaan. Turussa tanssinopettajakoulutus on osa esittävän taiteen koulutusohjelmaa. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa on neljä suuntautumismuuttoa, jotka ovat: showtanssi, kansantanssi, klassinen baletti ja paritanssi. Kuopiossa sijaitseva Savonia-ammattikorkeakoulu tarjoaa kaksi suuntautumismuuttoa: tanssikasvatuksen ja klassisen baletin. Turun AMK:n Taideakatemiassa ei ole suuntautumismuuttoa, vaan oppilaat opiskelevat tasaisesti klassista balettia, jazzia sekä nykytanssia. (Danceinfo 2012)

Kuva 1. Tanssin koulutusjärjestelmä Suomessa.

2.1 Turun AMK:n Taideakatemia

Taideakatemia on Turun ammattikorkeakoulun tulosalue, jossa annetaan kulttuurialan opetusta. Turun AMK:n Taideakatemia tarjoaa musiikin, kuvataiteen, journalismin, elokuva ja televisio sekä esittävän taiteen koulutusohjelmia. Tanssinopettajakoulutus on osa viimeksi mainittua koulutusohjelmaa. (Turku AMK 2013)

Tanssinopettajakoulutukseen otetaan uusia opiskelijoita joka toinen vuosi, aina parittomina vuosina. Päästäkseen tanssinopettajakoulutukseen opiskelijalla on oltava hyvin vahva tanssitausta, jonka saavuttaminen yleensä vie vuosia. Suurin osa Turun AMK:n Taideakatemian tanssinopettajaopiskelijoista on aloittanut tanssimisen jo hyvin nuorena, alle 10-vuotiaina ja silti koulutukseen pääsy ei ole itsestään selvää. Opiskelijat voivat olla hyvin erilaisissa elämäntilanteissa hakessaan tanssinopettajakoulutukseen. Pieni osa opiskelijoista pyrkii koulutukseen suoraan lukiosta. Toiset ovat viettäneet välivuotta tai opiskelleet toista alaa. Osa käy vuoden mittaisen tanssikoulutuksen kansanopistossa ennen hakemistaan ammattikorkeakoulutasoiseen koulutukseen. Tämä kertoo osaltaan siitä, että ala on haastava eikä alalle päätyminen ole helppo valinta. Tanssialan valintaa on syytä harkita tarkoin, sillä ilman palavaa halua ja tahtoa taistella oman uran eteen, valinta voi olla väärä.

2.1.1 Turun AMK:n Taideakatemian tanssinopettajakoulutus pääpiirteittäin

Opettajuus ja opettajaksi kasvaminen ovat Turun AMK:n Taideakatemian tanssinopettajakoulutuksen ydin. Opiskelijan on hahmotettava monipuolisia tanssialan tilanteita ja pystyttävä soveltamaan niitä edistyäkseen opinnoissa. Opiskelijat toimivat erilaisissa hankkeissa sekä oppivat projektien kautta. Koulutukseen kuuluu myös 60 opintopisteen laajuiset pedagogiset opinnot, jotka antavat yleisen opettajan pätevyyden. Koulutuksen jälkeen opiskelija voi toimia tanssin kentällä niin opettajana, tanssijana kuin koreografina. (Taideakatemia 2012)

2.1.2 Turun AMK:n Taideakatemia opetussuunnitelma

Tanssinopettajakoulutus Turun AMK:n Taideakatemiassa kestää 4 vuotta ja on 240 opintopisteen laajuinen. Jokaisen ryhmän opetussuunnitelma eroaa muiden vuosikurssien opetussuunnitelmista. Itse olen aloittanut koulutukseni syksyllä 2009. Tekstissäni pohdin oman vuosikurssini opetussuunnitelman herättämiä ajatuksia ja tunteita. Opetussuunnitelma löytyy kokonaisuutena liitteistä (Liite 1 ja 2.).

Tanssinopettajaopiskelijoiden opetussuunnitelma on jaettu viiteen osioon. Osiot ovat: perusopinnot, ammatilliset opinnot, vapaasti valittavat opinnot, harjoittelu ja opinnäytetyö.

Perusopinnot auttavat opiskelijaa etenemään opinnoissa, syventävät tietoutta sekä antavat käsityksen koulun ulkopuolisesta työelämästä. Ammattiopinnot ovat luokiteltu edelleen neljään ryhmään, joista ensimmäinen on ammatilliset aineopinnot. Opinnot tukevat hyvin tekniikka- ja pedagogiikkaopintoja ja auttavat opiskelijaa ymmärtämään kehoa ja sen toimintaa hyvin. Toinen ammattiopintojen ryhmästä on tekniikkaopinnot, jotka kattavat nykytanssin, jazztanssin sekä baletin tekniikkaopinnot. Tekniikkatunnit ovat monelle opiskelun ydin ja tunteilla opitut asiat auttavat muovaamaan opiskelijoiden omaa liikemateriaalia. Ammatilliset produktio-opinnot harjoittavat opiskelijan koreografisia taitoja sekä opettavat opiskelijaa valmistamaan ja toteuttamaan oman koreografian yleisölle. Viimeinen tanssinopettajan ammattiopinnoista ovat ammattipedagogiset opinnot. Opintojen tarkoitus on antaa opiskelijalle tarpeeksi valmennusta tulevaa opetustyötä varten. Opinnot sisältävät sekä teoreettista opetusta että käytännön harjoittelua, joiden avulla opiskelija saa mahdollisimman monipuolisen oppimiskokemuksen.

Turun AMK:n Taideakatemia opetussuunnitelmaan kuuluvat vapaasti valittavat opinnot kattavat 15 opintopistettä. Usein opiskelijat tekevät kyseiset opinnot tanssijoina sekä projektityönä. Opiskelija pystyy osallistumaan joko oman suuntautumisvaihtoehdon tai toisten suuntautumisvaihtoehtojen esitystoimintaan ja täten syventämään omia tanssiopintojaan. Yleisesti opiskelijat

saavat vapaasti valittavat pisteet täyteen jo vierailevien opettajien kursseista, osallistumalla opiskelukavereidensa ryhmäkoreografioihin sekä projekteista, joissa tanssinopettajakoulutus on mukana.

Tanssinopettajakoulutuksen harjoittelu on ammattitaitoa edistävää harjoittelua. Osio koostuu opetusharjoitteluista baletissa, jazzissa, nykytanssissa ja lastentanssissa sekä tanssinopettajan työn harjoittelusta. Opiskelija saa kokeilla opettamisessa joka lajissa sekä aloittelijoille sekä tanssinopettajaopiskelijoiden alemmalle vuosikurssille jazzissa ja nykytanssissa. Opinnäytetyö osio koostuu opinnäytetyöseminaarista sekä varsinaisesta opinnäytetyöstä. Opinnäytetyön kurssit suoritetaan viimeisenä vuotena. Turun AMK:n Taideakatemiassa opinnäytetyön voi tehdä usealla eri tavalla. Suosituin vaihtoehto on että opiskelija tekee koreografian ja kirjallinen työn.

2.1.3 Opiskelijan näkökulma

Turun AMK:n Taideakatemian tanssilinja on melko pieni ja opettajia on vähän. Tämä on opiskelijan kannalta sekä hyvä että huono asia. Hyvää on, että kaikki tuntevat toisensa ja jokainen opiskelija otetaan huomioon yksilönä. Samat opettajat opettavat opiskelijoita koko koulutuksen ajan, jolloin opettajat pystyvät hyvin seuraamaan opiskelijan kehitystä ja ohjaamaan sitä hyvin läheltä. Koska opiskelijat opiskelevat samojen opettajien johdolla, heidän näkemys jostain lajista saattaa olla hyvin kapea koulutuksen loputtua, varsinkin jos opiskelija ei ole opiskellut tanssilajia ennen kouluun tuloa. Koulutus saattaa olla myös hyvin raskasta sekä opiskelijalle että oppilaalle jos henkilökemiat eivät pelaa. Tanssiala on muiden kulttuurialojen kanssa kärsimässä koko ajan vähenevistä varoista, jonka vuoksi tanssin koulutusohjelma joutuu tekemään koulutuksen ulkopuolisia projekteja saadakseen lisärahoitusta. Vierailevia opettajia ja koreografeja on hyvin vähän eikä opiskelijoilla ole mahdollisuutta vaikuttaa keitä he ovat ja mitä tanssilajia he tulevat opettamaan. Opiskelijalla on kuitenkin mahdollisuus lähteä kansainväliseen opiskelijavaihtoon koulutuksen aikana, jolloin opiskelija saa

laajennettua tanssilajien tuntemusta ja saa mahdollisuuden työskennellä useampien opettajien johdolla.

Katsaus opetussuunnitelmaan kertoo tanssinopettajakoulutuksen sisältävän monipuolisesti sekä teoreettista että käytännön opiskelua. Koulutus tarjoaa eväät itsensä kehittämiseen sekä taiteilijana että tanssinopettajana. Kurssien perusteella koulusta valmistuu moniosaaajia, jotka tietävät oikeutensa ja velvollisuutensa. Opetussuunnitelma on kuitenkin nimensä mukainen, pelkkä suunnitelma ja tuijottamalla kurssien nimiä ja numeroita on mahdotonta saada oikeanlaista kuvaa tanssinopettajakoulutuksesta. Omalla kohdallani odotukset ennen kouluun tuloa ja todellisuus olivat hyvin kaukana toisistaan. Jokaisen opiskelijan käsitys koulutuksesta on eri ja samoin se mitä he koulutuksesta itsellensä saavat.

Mielestäni Turun AMK:n Taideakatemia tanssinopettajakoulutus on hyvin monitahoinen ja kattava. Kurssit antavat kattavan perustietouden, joiden pohjalta opiskelijan on helppo syventyä aiheisiin omien kiinnostusten pohjalta.

Suurin osa teoreettisista opinnoista on erittäin hyödyllisiä ja palauttavat mieleen hyvin asioita, jotka ovat päässeet unohtumaan ja antavat niihin tanssin näkökulmaa. Osa opetuksesta tapahtuu yhdessä muiden Turun AMK:n Taideakatemia opiskelijoiden kanssa. Suurimmassa osassa opetusta tämä on erittäin hyvä, sillä opiskelijat näkevät toisiaan ja yhteistyö kursseilla saattaa synnyttää yhteistyötä myös opiskelijoiden omissa projekteissa. Todellisuudessa tämä on kuitenkin hyvin haastavaa, sillä opiskelijat ovat erittäin sidottuja omaan koulutusohjelmaansa ja opiskelu on intensiivistä eikä aikaa yhteistyölle meinaa löytyä.

Pedagogiset opinnot ovat käytännölliset ja laajat ja ne on ajoitettu hyvin opetussuunnitelmaan. Käytännön opetusharjoitteluita on tasaisesti toisesta vuodesta alkaen ja ainakin itse tunnen kehittyneeni opettajana huomasti. Kehitykseen on vaikuttanut huomattavasti opiskelutovereilta sekä opettajilta saama palaute ja niiden itsenäinen pohdinta ja työstäminen. Opetusharjoitteluiden myötä oma opettajuus on kasvanut hyvin paljon ja omat vahvuudet ja heikkoudet on oppinut

tunnistamaan selkeästi. Olisin kuitenkin kaivannut baletin opettamista myös kokeneemmille oppilaille, sillä valmistuttua opiskelijoilla on pätevyys opettaa ammatillisella asteella asti. Baletti on tanssilaji, jonka opettamista moni välttää. Baletti on syntynyt useita satoja vuosia sitten ja perinteet ja traditiot ovat lajissa vahvasti kiinni yhä nykypäivänä. Baletin eri koulukunnat seisovat vakaasti oman liikekielensä takana ja lajin uusiutuminen on paljon hitaampaa kuin esim. nykytanssissa. Baletin liikekielen ja historian opettelu vie vuosia, jonka vuoksi moni tuntee omaavansa liian vähän tietoa, pystyäkseen jakamaan sitä eteenpäin.

Mielestäni on hyvä että improvisaatio ja kompositio alkavat heti ensimmäisenä vuotena, jolloin opiskelija pääsee tutkimaan omaa liikekieltään ja koreografian luontia. Kuitenkin kursseja pitäisi olla myös myöhemmässä vaiheessa opintoja, sillä kuten tekniikkaopintoja myös improvisaatiota on tehtävä tasaisin väliajoin, jotta siinä voi kehittyä ja taito pysyisi yllä. Koulutuksen edetessä oma opettajuus, tanssifilosofia ja liikekieli vahvistuvat, jolloin olisi myös tärkeää että niitä vahvistettaisiin improvisaation kautta. Koulutukseen kuuluva improvisaatio vain raapaisee pintaa, eikä oman liikekielen tutkimisesta tule jatkuvaa prosessia, jolloin sen tärkeys kyseenalaistuu. Toki improvisaatiota ja kompositiota tulee tehtyä soolo- sekä ryhmäkoreografioissa, mutta lähestymistapa on hyvin erilainen.

Koreografioiden tekeminen vie hyvin paljon aikaa ja vaivaa opiskelijoilta. Muutamana esityksen vuoksi nähdään suuri vaiva ja ajoittain tuntuu, että muu opiskelu jää taka-alalle koreografioiden työstämisen vaiheessa. Prosessit ovat kuitenkin hyvin opettavaisia ja antavat paljon työelämää varten. Soolokoreografia valmistaminen tapahtuu ensimmäisenä vuotena ja esittäminen heti toisen vuoden aluksi. Mielestäni ajoitus ei ole paras mahdollinen. Toki kesä antaa prosessille aikaa ja opiskelija pystyy rauhassa työstämään sooloa. Koululla on mahdollista harjoitella heinäkuuta lukuun ottamatta, mutta suurin osa opiskelijoista on muilla paikkakunnilla ja harjoitustilojen löytäminen voi olla haastavaa. Myös opettajien tuki puuttuu kesällä ja mahdollisten ongelmakohtien ratkaisemiseksi ei ole aikaa toisen lukuvuoden alkaessa. Tämän vuoksi soolojen esitysaika pitäisi olla joko juuri ensimmäisen lukuvuoden lopussa tai selkeästi myöhemmin toisen luku-

vuoden alettua. Ryhmäkoreografiat ovat ajoitettu mielestäni hyvin opetussuunnitelmaan. Koreografiat esitetään kolmannen vuoden alkukevällä. Soolokoreografiasta on selkeästi aikaa ja opiskelut ovat selvästi edenneet.

Tanssinopettajakoulutuksen opetussuunnitelma on selvästi tarkoin harkittu. Itse kuitenkin huomasin muutamia kohtia, joita olisin muokannut ja keskustelu opiskelutovereiden kanssa on osoittanut, etten ollut ainoa, joka olisi kaivannut muutosta. Tanssin tekniikkaopintoja on jaettu opetussuunnitelmaan niin, että tunteja on eniten ensimmäisenä vuonna, jonka jälkeen ne vähenevät vuosi vuodelta ja viimeisenä vuotena tunteja on vain 2 opintopisteen verran. Mielestäni suunnitelmassa on suuria epäkohtia tältä osin. Tarkoitus on että ensimmäisenä vuotena opiskelijat pääsevät samalle tasolle joka lajissa, jotta koulusta valmistuu tasaisen päteviä opettajia. Koulutuksen edetessä tekniikkaopintojen tilalle tulee pedagogiikkaopintoja. Kaikkien opiskelijoiden saaminen samalle tekniikkatasolle ei kuitenkaan hyödytä, jos tekniikkaa ei pidetä yllä. Ensimmäisen vuoden jälkeen tekniikkatunneista häviää kolmasosa. Tanssitekniikan ylläpitäminen vaatii jatkuvaa harjoittelua ja jo muutaman tunnin väheneminen viikossa on huomattava. Mielestäni tekniikkatunnit tulisi jakaa opetussuunnitelmaan tasaisesti kaikille vuosille, jotta tekniikkaharjoittelu olisi pitkäjänteistä ja koulutuksen jälkeen opiskelijoiden ei tarvitse olla huolissaan tekniikan vuoksi hakiessaan jatko-opiskeluun tai töihin. Keho on tanssijan työväline ja koulutuksessa olisi mielestäni tärkeää osoittaa opiskelijoille, kuinka tekniikkaa on pidettävä yllä ja kehoa on huollettava säännöllisesti, lähestulkoon päivittäin. Tämä ei kuitenkaan toteudu, jos tekniikkaopinnot vähenevät yhdeksästä tekniikkatunnista viikossa kahteen tuntiin viikossa. Opiskelijaa tietysti kannustetaan huolehtimaan kehosta ja oppimaan omatoimiseen harjoitteluun. Koulupäivät ovat kuitenkin hyvin pitkiä ja erinäiset projektit ja kotitehtävät pidentävät niitä entisestään, jolloin aikaa eikä rahkeita riitä omatoimiseen harjoitteluun koulun jälkeen. Lisäksi moni ei tiedä, kuinka heidän tulisi harjoitella koulun ulkopuolella. Tämän vuoksi opetussuunnitelmaan tulisi sisältyä kehonhuoltoa, jota olisi tasaisesti koko koulutuksen ajan, eikä vain kausiluonteisesti.

Tanssin tekniikkatunneilla keskitytään nimen mukaisesti tanssilajien tekniikkaan ja liikeanalyysi kurssikin vain kevyesti hipaisee aihetta. Harvalla koulun tulevalla opiskelijalla on kuitenkin vahvaa käsitystä siitä, mitä keho tarvitsee pysyäkseen kunnossa. Yleisesti ottaen koulutukseen tulevat ovat nuoria, joiden keho ei ole enää lapsen ja keho alkaa kaivata huolto maksimaalisen toimintakyvyn ylläpitämiseksi. Tavalliset lihaskuntoliikkeet pitävät yllä ja parantavat lihaskuntoa, mutta tukilihasten vahvistamisesta ja oman lihastyypin huoltamisesta vain muutamalla opiskelijalla on edes jonkinlaista tietoa. Lapsena harvoin tulee venähdyksiä tai urheiluvammoja, jotka vaativat erityistä kuntoutusta vaan pelkkä lepo yleensä auttaa. Kehonhuolto onkin hyvin tärkeää juuri vammojen ennaltaehkäisyssä kannalta. Opetustyössä näkee paljon oppilaita, joilla on heikkouksia kehossa ja jotka kärsivät tiettyjen kehonosien kipeytymisestä. Opettaja voi vain pohtia ihmisen anatomiaa ja omaa tietämystään ja sitä kautta pyrkiä auttamaan tanssioppilasta kehittämään vartaloaan. Tämän vuoksi jokin kehonhuoltotunti, esimerkiksi pilateksen kaltainen tunti olisi mielestäni erittäin hyvä lisä opetussuunnitelmaan. Tunti auttaisi tanssinopettajaopiskelijaa vahvistamaan ja huoltamaan kehoa erilaisin keinoin kuin tanssitekniikan tunneilla.

Toinen kurssi, mitä jäin kaipaamaan oli ravitsemusoppi. Koulutuksen tanssikinesiologian kurssiin sisältyy yhden oppitunnin verran ravinto-oppia. Aika ei riitä kuin kertomaan mistä tietoa voi hakea, jolloin opiskelija jää aivan yksin pohtimaan mitä uskoa ja mitä ei. Nykypäivänä tiedetään jo hyvin paljon ravinnosta ja sen vaikutuksista ihmiseen. Maailmalla on tuhansia eri ruokavaliota ja dieettejä, joita pidetään ihmiselle hyödyllisenä. Miten voi tietää millaista ruokaa pitäisi syödä, jotta keho pystyisi toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla ja antamaan kaikki tarvittavat ravintoaineet, jota tanssiva keho tarvitsee? Nykypäivänä ihmiset kulkevat ääripäitä ravitsemuksessa. Yhä useampi on liikalihava tai sairastuu syömishäiriöön. Mielestäni olisi erittäin tärkeää, että tanssinopettaja osaisi kertoa oppilailleen mitä heidän tulisi syödä jaksakseen ja käsitellä mahdollisia syömiseen liittyviä ongelmia heidän kanssa.

Opetussuunnitelman muuttaminen ei kuitenkaan ole aivan yksinkertainen juttu vaan vaatii monien ihmisten päätösten tekemistä. Ehdottamani kurssit mielestäni

tukisivat hyvin tanssinopettajakoulutusta ja kurssit voisivat olla myös vapaasti valittavia kursseja. Itse uskon että kyseiset oppiaineet olisivat antaneet hyvän lisän tanssinopettajakoulutukseen. Opetussuunnitelmassa olevista kursseista yrittäjyyskurssi voisi olla vapaaehtoinen. Todellisuudessa usea taiteilija työskentelee omalla toiminimellä, mutta osa taidealan ihmisistä, kuten tanssinopettajat eivät koskaan edes harkitse toimivansa yrittäjänä.

Turun AMK:n Taideakatemia tanssinopettajakoulutus valmentaa mielestäni erittäin hyvin opiskelijan tanssinopettajaksi. Pedagogiset opinnot auttavat oman opetusidentiteetin löytämisessä ja auttavat selventämään opiskelijalle, mitkä ovat ne asiat joita opiskelija haluaa jakaa oppilailleen. Opetus- ja työharjoittelu antavat opiskelijalle itsevarmuutta ja uskoa siitä että hän pystyy toimimaan opettajana ja tarjoamaan paljon oppilailleen. Osa opiskelijoista työskentelee jo koulutuksen aikana tanssinopettajina. Myös työharjoittelun myötä opiskelija voi saada työpaikan tanssijana tai opettajana. Koulutus keskittyy nimensä mukaisesti tanssinopettajiin. Koulutus ei keskity loppuvaiheessa niinkään tanssitekniikkaan. Koulutuksessa annetaan ymmärtää, että voi olla hyvä opettaja jos kehotietämys ja tekniset asiat ovat teoreettisella tasolla hallussa, vaikka niitä ei itse pystyisi tekemään. Koulutus kuitenkin tarjoaa mahdollisuuden toimia myös muissa tanssialan tehtävissä. Tanssijaksi pyrkivän on kuitenkin huolehdittava että saa riittävästi tanssitekniikkaharjoitusta myös silloin kun koulu ei sitä tarjoa.

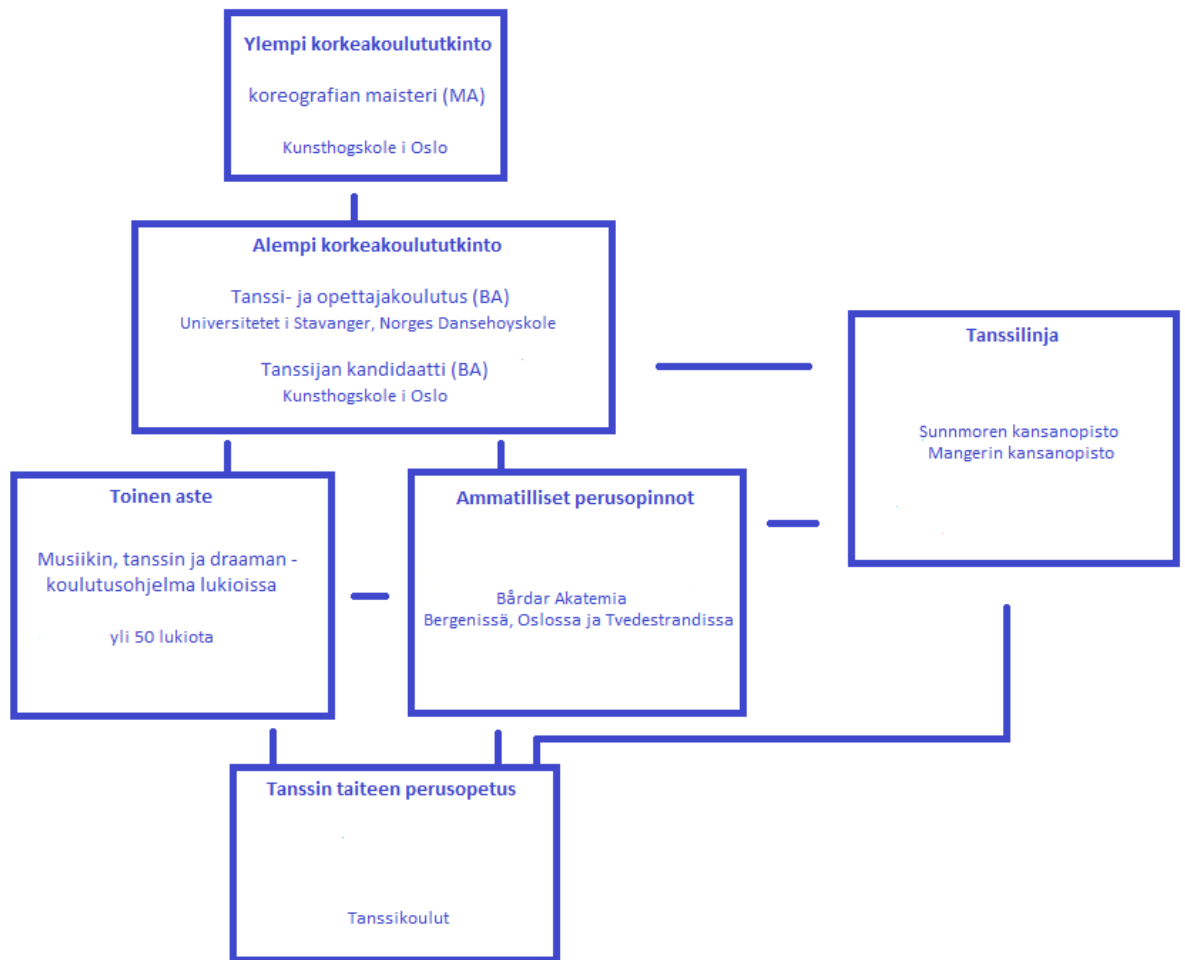
3 TANSSIALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ NORJASSA

Norjan koulutusjärjestelmä on hyvin pitkälle Suomen koulutusjärjestelmä kaltainen. Perusopetus kestää kymmenen vuotta, jonka aikana tanssia voi harrastaa yksityisissä tanssikouluissa. Perusopetuksen jälkeen opiskelua voi jatkaa toisella asteella lukioissa, ammattikouluissa tai kansanopistoissa. Norjassa on yli 50 lukiota, jossa on musiikin, tanssin ja draaman –koulutusohjelma (MDD). Koulutus on kolmivuotinen ja valmistaa korkeakoulu ja yliopistotasoiseen koulutukseen. Ammattiin valmistavaa tanssialan koulutusta tarjoaa kolme ammattikoulua ja kansanopistoa.

Toisen asteen jälkeen opiskelua voi jatkaa yliopistossa tai korkeakoulussa. Tanssialan kandidaatin tutkinnon voi hankkia kolmesta koulusta. Tanssi- ja opettajakoulutusta tarjoaa kaksi koulua Norjassa; Norjan tanssikorkeakoulu (NDH) Oslossa sekä UiS Stavangerissa. (Universitetsutdanning 2013)

Norjan ainoa tanssijan kandidaatin tutkintoa tarjoava koulu on Taidekorkeakoulu Oslossa (Khio). Koulussa on mahdollisuus valita pääaineeksi baletti, jazztanssi tai moderni- ja nykytanssissa.

Norjassa ei ole mahdollisuutta tanssinopettajan maisterin opintoihin. Tanssin alalla Norjassa voi hankkia tanssialan maisteritutkinnon vain koreografina. Koreografian maisteritutkinnon voi suorittaa Oslossa Khio:ssa (Khio 2013).

Kuva 2. Tanssin koulutusjärjestelmä Norjassa.

3.1 Musiikin ja tanssin instituutti (IMD)

IMD on Stavangerin yliopiston musiikin ja tanssin toimipiste, jossa opiskelee noin 200 täysiaikaista opiskelijaa (IMD 2013). UiS:n tanssi- ja opettajakoulutus kestää 4 vuotta ja on laajuudeltaan 240 opintopistettä. Koulussa ei valita pääainetta, vaan klassista balettia, jazztanssia sekä modernia ja nykytanssia opiskellaan yhtä paljon. UiS tarjoaa myös mahdollisuuden suorittaa pelkät pedagogiset opinnot niille, joilla on jo tanssijan tutkinto. (UiS 2013) Koulu ottaa joka vuosi sisään uuden vuosikurssiryhmän. Koululla ei ole tarkkaa aloituspaikkamäärää, vaan raati saa päättää kuinka moni valintakokelas on valmis koulutukseen. Tällä hetkellä ryhmissä on 12–17 opiskelijaa. Asiaan vaikuttaa myös kou-

lun hyvä rahallinen tilanne. Koulutus ei pyöri valmistuvista opiskelijoista saatavilla rahoilla, jolloin ryhmäkokokaan ei ole niin tärkeässä asemassa. Norjassa tanssia arvostetaan enemmän kuin Suomessa ja siihen panostetaan enemmän myös rahallisesti.

IMD:n tanssiopiskelijat ovat lähes järjestäen käyneet lukion, jossa on MDD – koulutusohjelma. Pääaineeksi he ovat valinneet tanssin tai draaman. Suomessa samankaltaisia lukioita, joissa voisi opiskella tanssia, on huomattavasti vähemmän.

Kilpailu opiskelupaikasta on kova. Varsinkin kun IMD ja NDH ovat ainoita Norjan kouluja, jotka tarjoavat sekä tanssi- että opettajaopintoja. Sekä NDH:ssa että Khio:ssa on lukukausimaksut. Vain IMD on maksuton. Kuten Suomessa myös Norjassa opiskelijan on osoitettava vahva ymmärrys tanssista sekä teknisellä että teoreettisella tasolla päästäkseen koulutukseen. Suurin osa opiskelijoista on aloittanut tanssiopintonsa hyvin nuorena, mutta osa IMD:n opiskelijoista on aloittanut vasta lukiossa. Tämä ei kuitenkaan ole yleistä ja näillä opiskelijoilla on vahva tausta jostain muusta liikuntalajista ennen tanssia. Norjassa opiskelijat ovat hieman nuorempia kuin Suomessa, sillä lähes poikkeuksetta opiskelijat siirtyvät suoraan lukiosta ammattikorkeakouluun.

3.1.1 IMD:n tanssin koulutusohjelma pääpiirteittäin

IMD:n tanssikoulutus luo vahvan perustan opiskelijoilleen tulla tanssialan moniosaajiksi. Koulussa ei valita pääainetta vaan klassinen, jazztanssi, moderni ja nykytanssi ovat yhtä tärkeitä ja tukevat toisiaan. Tanssin tekniikkatunneilla korostetaan yksilöllisyyttä ja peräänkuulutetaan miten oppilaiden tulisi harjoitella tullakseen esiintyviksi taiteilijoiksi. Koulutuksen aikana oppilas työskentelee useiden vierailevien opettajien ja koreografien kanssa sekä tekee yhteistyötä musiikin koulutusohjelman opiskelijoiden kanssa. Koulutus antaa valmiudet toimia laajasti tanssin kentällä niin tanssitaiteilijoina kuin kouluttajina. (UiS 2013)

3.1.2 IMD:n opetussuunnitelma

Tanssi- ja opettajakoulutus IMD:ssa kestää 4 vuotta ja on 240 opintopisteen laajuinen. Opetussuunnitelma saattaa olla hieman eri vuosikurssien välillä, mutta esim. vuosina 2009–2012 aloittaneilla vuosikursseilla opetussuunnitelma on pysynyt täysin samana lukuun ottamatta 2012 aloittaneiden opetussuunnitelmaa uutta ulkoasua. Olin IMD:ssa syksyn 2012, joten keskityn pohtimaan koulussa kyseisenä aikana opiskelevien opiskelijoiden opetussuunnitelmaa. IMD:n vuonna 2012 aloittaneiden opetussuunnitelma löytyy liitetiedostona sekä norjaksi että suomennettuna (Liite 3 ja 4.).

Ensimmäinen vuosi tanssi- ja opettajakoulutuksessa keskittyy tanssinopiskelijan perustietämykseen ja oman tanssijaidentiteetin luomiseen. Toinen ja kolmas vuosi ovat lähes samanlaiset opetussuunnitelmassa. Opiskelu kattaa monipuolisesti tanssialan eri osia ja opiskelijat pääsevät kokemaan mikä on heille mielisintä. Kaikki pedagogiset opinnot suoritetaan 2. ja 3. opiskeluvuotena. Neljännen opintovuoden syksyllä kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus lähteä kansainväliseen vaihtoon tai suorittaa muun vastaavanlainen oppimisjakso kotimaassaan. Valmistumisvuoden keväällä kouluun kutsutaan kansainvälisiä koreografeja, jotka valmistavat opiskelijoille viimeiset koreografiat. IMD:n opetussuunnitelmassa jokaisena lukuvuotena on 5-7 kurssia, jotka ovat laajuudeltaan 5-30 opintopistettä.

3.1.3 Opiskelijan näkökulma

Tanssin koulutusohjelma IMD:ssa on noin puolet isompi kuin Turun AMK:N Taideakatemiassa. Tanssin tekniikkaopettajia koulussa on viisi ja lisäksi useita teoria-aineiden opettajia. Koulutuksen aikana opiskelija opiskelee ainakin kahden vakituisen opettajan johdolla balettia ja jazzia. Ainoastaan nykytanssissa opettaja säilyy koko koulutuksen ajan samana. Tämä antaa opiskelijoille laajempaa näkemystä ja uusia näkökulmia eri lajeista.

Opetussuunnitelma näyttää kattavalta ja opinnot monipuolisilta. Kurssit ovat jaoteltu isommiksi kokonaisuuksiksi ja sisältävät paljon tietoa. Olin koulussa ainoastaan yhden lukukauden, mutta koen saavani suhteellisen laajan käsityksen koulutuksesta sillä keskustelin opiskelijoiden kanssa hyvin paljon heidän koulutuksestaan ja otin selvää asioista opettajilta ja netistä.

Tanssin tekniikkaopintoja on jokaisena vuotena yhtä paljon, joka on mielestäni erittäin hyvä ja toimiva ratkaisu. Oppilaiden tekninen taso kehittyy jatkuvasti ja pysyy yllä koko opiskeluajan, kun tekniikkaharjoittelu on tasaista ja pitkäjänteistä. Pitkiä treenitaukoja ei tule ja koulun omat opettajat opettavat myös vierailijoiden aikana, minkä vuoksi oppilaat eivät kärsi pitkistä tauoista vakituisten opettajien tunneilla. Tanssin tekniikkaopetuksen jakautuminen tasaisesti vaikuttaa myös valmistumisen kynnyksellä. Opiskelijoiden ei tarvitse hakea töitä tai jatko-opiskelupaikkaa mahdollisen harjoittelutauon jälkeen, sillä koulutus takaa tasaisen treenauksen myös kiireisen valmistumisvuoden keväällä. Monelta treenaus saattaisi muuten jäädä väliin, sillä lopulliset kirjalliset työt pitävät opiskelijat viussti tietokoneen äärellä.

Opiskelijoilla on noin 10 tanssin tekniikkatuntia viikossa, joka tarkoittaa keskimäärin kaksi 90 minuutin tuntia päivässä. Minusta määrä on erinomainen. Opiskelija saa tekniikkaharjoitusta ja pystyy silti keskittymään muihin aineisiin. Päivät pysyvät kohtuomittaisina ja päivistä ei tule liian rankkoja kun tekniikkatunnit ovat tasaisesti pitkin viikkoa.

Tanssi- ja opettajakoulutuksen opetussuunnitelmassa on joka vuosikurssilla myös tanssijan työtä. Kursseihin kuuluu repertuaariopintoja sekä esiintymistyöskentelyä. Kolmantena opiskeluvuotena opiskelijat tekevät yhteistyötä musiikin koulutusohjelman kanssa. Opiskelijat luovat ryhmissä esityksen lapsille tai nuorille ja lähtevät kiertueelle esityksellään. Koulu tekee hyvin paljon yhteistyötä sekä paikallisten että ulkomaalaisten tanssiryhmien, opettajien ja koreografien kanssa, jotka ovat yleensä mukana kurssien toteuttamisessa. Itse sain yhden lukukauden aikana työskennellä yhdeksän eri opettajan, koreografien ja tanssiryhmän kanssa, jotka vierailivat koulussa.

Opiskelijoista suurimman osan kohokohta koulutuksessa on viimeinen kevätlukukausi, jolloin joukko koreografeja saapuu kouluun harjoittamaan opiskelijoille valmistumisnäytöksen. Tämä kertoo osaltaan siitä kuinka koulutus valmentaa esiintyviä taiteilijoita, sillä opinnäytetyö tehdään tanssijana, ei opettajana tai koreografina.

Opiskelijat luovat myös omia koreografioitaan. Ensimmäisenä vuotena oppilailla on improvisaatiota ja kompositiota, jossa luodaan lyhyitä liikeaihoita. Toisena ja kolmantena opiskeluvuotena opiskelijoilla on koreografia kurssi, jossa he luovat omaa koreografiaa.

Mielestäni IMD on onnistunut luomaan hyvän tasapainon tanssijan työn ja koreografioiden tekemisen välille. Tanssin ala on hyvin haastava ja hyvin harva työskentelee vain tanssijana, opettajana tai koreografina. Koulu antaa hyvän käsityksen siitä millaista työ tosielämässä voi olla ja opiskelija voi jo kouluaikaan löytää omat mielenkiinnon kohteen ja vahvuudet tanssin alalla.

Pedagogiset opinnot IMD:n tanssi- ja opettajakoulutuksessa on sijoitettu toiselle ja kolmannelle opiskeluvuodelle. Tanssi- ja taidedidaktiikka opinnot kulkevat rinta rinnan pedagogisten opintojen kanssa, jolloin pedagogiikassa opittuja asioita voidaan käydä heti läpi käytännön tasolla esimerkiksi didaktiikan tunneilla. Pedagogisten opintojen ollessa opintojen keskellä, opiskelijat pystyvät hyödyntämään oppimaansa luodessaan esityksen lapsille tai nuorille kolmantena opiskeluvuotenaan. Henkilökohtaisen opettajaidentiteetin luonti näyttää kehittyvän opiskelijoille jo hyvin varhaisessa vaiheessa koulutusta. He pystyvät keskustelemaan ajatuksistaan ja omasta kehityksestään ohjaavien opettajien kanssa ja täten muokata omaa opettajuuttaan melkoisesti koulutuksen aikana.

Ollessani IMD:ssa ja puhuessani opiskelijoiden kanssa huomasin että opetussuunnitelmasta puuttuu muutamia, omasta mielestäni hyvin tärkeitä kursseja. Koulun taloudellinen tilanne on hyvä ja opiskelijoilla on kattavat budjetit mm. esityksiä varten, joiden avulla voidaan hankkia puvustukset ja rekvisiitat. Silti koulutus tarjoaa vain yhden ainoan tunnin valo-opetusta. Valo-opetus on mielestäni hyvin tärkeä kurssi, jossa opiskelija oppii valaistuksen merkityksestä ja

käytöstä esiintymistilanteissa. Valoilla voi luoda hyvin vahvoja tunnelmia ja ne voivat olla hyvin suuri osa esityksen kokonaiskuvaa. IMD:ssa ei ole henkilökuntaa, joka auttaisi kasaamaan valorakenteet esitystilaan tai auttamaan valotilanteiden luomisessa. Koululla on lamppuja, heittämiä sekä muuta kalustoa, mitä valojen rakentamiseen tarvitaan. Isojen lamppujen käyttö saattaa kuitenkin olla vaikeaa ja jopa vaarallista ilman asiantuntemusta. Eräs vuosikurssi olikin päättänyt käyttää esiintymisasuihin varatut rahat valomiehen palkkaamiseen ja käyttää omia vaatteita esityksessä.

Kun itse olen esiintynyt yleisölle, esiintymistilassa on aina ollut jotenkin suunnitellut valot. Vasta tanssinopettajakoulutuksen valo-opissa ymmärsin kunnolla, kuinka iso osa valaistus on esitystä. Kurssi opetti ymmärtämään valon tulosuuntia ja sävyjen merkitystä. Olin ihmeissäni että Norjan yhdessä parhaimmista tanssikouluista, IMD:ssa opiskelijat eivät saa tällaista koulutusta vaan joutuvat opiskelemaan tämän itse.

Toinen asia mihin kiinnitin huomiota IMD:n tanssi- ja opettajakoulutuksessa oli työ- ja opetusharjoittelun vähyys. Koulutus keskittyy enemmän esiintyvien tanssitaiteilijoiden kuin tanssinopettajien valmentamiseen. Kuten Suomessa myös Norjassa monet alkavat tehdä tanssialan opetustöitä koulun ohella. Kouluttautuminen Norjassa ei ole yhtä helppoa kuin Suomessa. IMD on ilmainen opiskelijoille, mutta opiskelijoilla ei ole Kelan kaltaista laitosta tukemassa heitä, vaan vanhempien taloudellinen tuki, opintolaina ja opiskelun ohella tehdyt työt mahdollistavat opiskelun.

IMD:n tanssi- ja opettajakoulutus keskittyy ensisijaisesti esiintyvien tanssitaiteilijoiden kouluttamiseen. Tanssin tekniikkatunneilla harvoin puhutaan asioita opettajan näkökulmasta vaan opiskelijoita kehoitetaan näkemään itsensä esiintyvänä taiteilijoina ja pohtimaan asioita tätä kautta.

Pedagogiset opinnot takaavat että opiskelija voi toimia myös tanssinopettajana. Suurin osa oppilaista haluaakin ensisijaisesti tanssijaksi ja on miettinyt opettamisuraa vasta myöhemmin. Koulu muistuttaa että tanssinopettajan tanssitekninen taso on oltava korkea ja tasoa on pidettävä yllä, jotta opettaja pystyy oh-

jaamaan oppilaitaan ja vaatimaan heiltä tarpeeksi. Tanssijan ammattiin tähtäävien oppilaiden kanssa työskentelevällä opettajalla on oltava kokemusta tanssijana olemisesta. Olen asiasta samaa mieltä IMD:n opettajien kanssa. Jotta voi tietää mikä oppilaita on vastassa tulevaisuudessa, on koettava se itse ensin.

Koulutuksen opettajat tekevät myös muita tanssialan töitä opetustyön lisäksi, joka pitää heidät virkeänä ja ajan hermoilla. Tämä kannustaa heidän oppilaitaan toimimaan samoin. Tanssilinjan vastaava Siri Dybwik omistaa myös oman tanssiryhmän, jossa tanssijoina toimivat nuoret. Tällaisten kontaktien vuoksi hyvin usea opiskelija saa hyvin pian työpaikan omalta alaltaan, vaikka ala on haastava. Koulu onkin erinomainen paikka opiskelijoille luoda kontakteja ja opettajat tekevät paljon työtä, jotta opiskelijat tietävät mihin päin hakeutua löytääkseen haluamansa työn.

Olin positiivisesti yllättynyt kuinka paljon tietoa opiskelijoille annetaan tanssin työkentästä ja kuinka paljon opiskelijoita ohjataan etsimään tietoa ja olemaan ns. ajan hermoilla. Koulun opiskelijana tiesin jokaisesta tulevasta tanssiesityksestä ja workshopista, jotka tapahtuivat lähellä ja vähän kauempanakin. Suomessa tiedotus ei välity opiskelijoille yhtä hyvin vaan opiskelijoiden on itse oltava aktiivisempia saadakseen tietoa esityksistä ja tapahtumista.

Olin IMD:ssa vain yhden lukukauden, joten käsitykseni koulutuksesta on vajaavaisempi kuin Turun AMK:n Taideakatemian koulutuksesta. En pysty sanomaan olisiko mielipiteeni muuttunut, jos olisin käynyt koko koulutuksen IMD:ssa.

4 POHDINTA

Kirjallisessa opinnäytetyössäni käsittelemäni Turun AMK:n Taideakatemia tanssinopettajakoulutus sekä IMD:n tanssi- ja opettajakoulutus ovat opintopisteiltään yhtä laajoja ja kestävät yhtä kauan. Käsitykseni Turun AMK:n Taideakatemia tanssinopettajakoulutuksesta on paljon vahvempi ja koulutuksesta on helpompi löytää positiiviset sekä negatiiviset seikat, sillä olen viettänyt kyseisessä koulussa enemmän aikaa. Koulutustamme pidetään erittäin hyvänä niin Norjassa kuin Ruotsissakin ja suomalaisten opiskelijoiden teknistä tasoa kehuutaan. Kokemani perusteella kehuminen ei ole turhaa. Kaikilla koulun opiskelijoilla on vahva tanssitekninen tausta jo ennen kouluun tuloa. Koulumme valmistaa monipuolisia ja osaavia tanssinopettajia. Pedagogiset opinnot ovat erittäin hyvät ja monet opetusharjoittelut luovat varmuutta opiskelijoille jatkaa työelämään. On kuitenkin muistettava, että jokaisella ihmisellä on oma perustelunsa sille, mikä on hyvää ja huonoa. IMD:n opiskelijat kehuivat suomalaisten teknistä osaamista, sillä välin kun itse ihannoin heidän heittäytymiskykyään ja jokaisen persoonallista tapaa liikkua.

Turun AMK:n Taideakatemia mukaan koulutuksen jälkeen voi toimia laajasti eri tanssialan osa-alueilla (Turku AMK 2013). Koulutus keskittyy ensimmäisestä vuodesta lähtien tanssinopettajuuteen ja oma tanssijuus jää taka-alalle. Ymmärrän, että tanssinopettajakoulutus haluaa tuottaa tasaisen päteviä opettajia, mutta opetusmenetelmät kitkevät opiskelijoiden omaa luovuutta. Koulutuksessa saa kuvan, että kaikkien tulisi käyttää samoja hyväksi koettuja opetusmetodeja ja omia persoonallisia tapoja tulisi karsia, jotta tanssikasvatus säilyisi tasaisena. Opiskelijoiden opetusharjoitteluiden tuntisuunnitelmat tarkastetaan ennen opetustilannetta. Opettajat voivat kärkeä tai kannustaa opiskelijaa vaihtamaan harjoituksia tai tunnin rakennetta ennen opettamista, jolloin opiskelija ei näe itse opetustilanteessa, kuinka hänen alkuperäinen suunnitelma olisi toiminut. Opiskelijoita neuvotaan olemaan varuillaan uusien ideoiden kanssa, jolloin osa opiskelijoista ei uskalla kokeilla ideoita vaan tyytyvät tuttuihin ja hyväksi havaittuihin käytäntöihin. Kuitenkin tanssiala ja opetusmenetelmät kehittyvät jatkuvasti, joten

tavat joita käytettiin opettamisessa kymmenen vuotta sitten, eivät välttämättä toimi nykypäivänä. Tanssinopettajakoulutuksen opetussuunnitelma ja koulutusmateriaalit ovat säädetty hyvin tarkoin ja niiden muokkaaminen saattaa kestää vuosia kun asia viedään kaikkien koulutukseen vaikuttavien tahojen läpi.

IMD painottaa oman taiteilijapersoonansa löytämistä ja sen näyttämistä tanssissa. Oman tanssijaidentiteetin vahvistaminen aloitetaan heti ensimmäisenä vuotena ja koulu tukee löytämään oman persoonallisen tavan liikkua ja unohtamaan kaikki mahdolliset säännöt. Koulun opiskelijat saavat monipuolisen käsityksen eri tanssilajeista opettajien ja useiden vierailijoiden avulla. Koulusta valmistuvat osaavat muuntua vaivattomasti tanssilajista toiseen ja silti omaavat vahvan omaleimaisen liikekielen. Opettajuutta koulutuksessa korostetaan vähemmän. Teoreettisella tasolla pedagogiset asiat käydään tarkasti läpi, mutta käytännön harjoittelu koulutuksen aikana jää vähäiseksi. Pedagogian opinnot on sijoitettu erittäin hyvin opetussuunnitelmaan, jolloin opiskelijat voivat teoriasa oppimansa asiat ottaa heti käytännön harjoitteluun. Keskustelu koulun oppilaiden kanssa paljasti että suurin osa olisi kaivannut lisää käytännön harjoittelua koulutuksen aikana, jotta työelämään siirtyminen tuntuisi helpommalta.

IMD:sta hakeutuu selvästi isompi osa tanssijoiksi valmistumisen jälkeen kuin Turun AMK:n Taideakatemiasta. Tässä suhteessa koulutukset ovat onnistuneet, sillä Turun AMK:n Taideakatemia painottuu tanssin opettamiseen ja IMD enemmän esiintyviin taiteilijoihin.

Molemmat koulutukset tarjoavat kattavan opetussuunnitelman opiskelijoilleen. Koulutuksista valmistuu taitavia tanssialan ammattilaisia. Opetussuunnitelmat olivat yllättävän yhtenevät ja asiat jotka olisin kaivannut Turun AMK:n Taideakatemia opetussuunnitelmaan, löytyivät IMD:n opetussuunnitelmasta ja päinvastoin. Mielestäni Suomessa olisi tilaa IMD:n kaltaiselle tanssi- ja opettajakoulutukselle ja Norjassa Turun AMK:n Taideakatemia kaltaiselle tanssinopettajakoulutukselle. Tällöin tanssialan koulutukseen hakeutuvalla olisi mahdollisuus saada kattava koulutus ja samalla hän voisi keskittyä ensisijaiseen toiveammatteensa tanssijana tai tanssinopettajana.

Suomen opiskelijat hakeutuvat selvästi enemmän jatkokoulutukseen. Tämä johtuu osaksi tarjonnasta, sillä Suomessa Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu tarjoaa maisterin koulutusohjelmaa niin tanssijalle, pedagogille kuin koreografille. Norjassa maisterin koulutukseen hakeutuvat vain koreografiksi haluavat, sillä maassa ei ole muita maisterin opintoja. Toisin kuin Suomessa Norjassa harvoin vaaditaan tanssinopettajan maisteria hakeutuessa tanssinopettajan työhön. IMD:n opiskelijoista suurin osa ei ollut edes kuullut tanssinopettajan maisteriohjelmasta.

Tanssi on kasvava taiteenlaji, joten päteviä tanssinopettajia kaivataan yhä enemmän niin Suomessa kuin Norjassa. Sekä Turun AMK:n Taideakatemiasta että IMD:sta valmistuvien opiskelijoiden työllistymisprosentti omalle alalle on hyvä, joka kertoo koulutuksen määrän olevan sopiva maiden kysynnälle. Mielestäni koulutusta ei tarvitse lisätä, jotta tanssinopettajan töitä riittäisi kaikille valmistuneille ja he pystyisivät saamaan toimeentulonsa opettamisella. Korkeakoulutusten suuntautumista voisi kuitenkin pohtia tulevaisuudessa lisää. Mielestäni Suomen kolmesta tanssinopettajakoulutuksesta kaksi voisi muuntua tanssi- ja opettajakoulutuksiksi, jolloin opiskelijat jotka haluavat tehdä töitä monipuolisesti tanssialalla saisivat heille räätälöityä koulutusta. Tällöin myös niille opiskelijoille, jotka tietävät haluavansa olla vain tanssinopettajia tai tanssijoita löytyisi koulutus, joka vastaisi parhaiten heidän toiveisiinsa. Maisterin ja tohtorin opinnot olisi syytä säilyttää ennallaan. Norjassa ei ole korkeakoulutasoista koulutusta, josta valmistuisi pelkkiä tanssinopettajia. Toinen tanssin ja pedagogiikan yhdistävistä kouluista voisi muuntua tanssinopettajakoulutukseksi tai ainakin painottua enemmän pedagogiikkaan kuin esiintyvien taiteilijoiden koulutukseen. Norjan maisteritasoisen koreografiakoulutuksen rinnalle voisi tuoda pedagogiikan maisteriopinnot. Todellisuudessa Suomen ja Norjan kokoisissa maissa on erittäin vaikea saada toimeentulo vain opettamalla tai tanssimalla. Koulutukset kuitenkin antaisivat oman erikoistumisalueen jokaiselle korkeakouluopiskelijalle.

5 YHTEENVETO

Taiteellisen opinnäytetyöni kirjallisen osion tarkoitus oli selvittää kuinka hyvin samankaltaisten koulujen opetussuunnitelmat vaikuttavat koulutukseen ja opiskelijoiden oppimiseen. Pelkän opetussuunnitelman perusteella on selkeästi hyvin vaikea saada kokonaiskuvaa koulutuksesta, sillä opetussuunnitelma näyttää toimivan vain ohjenuorana. Turun AMK:n Taideakatemia opetussuunnitelma on selkeästi eritellympi ja kurssit ovat suppeampia. IMD:n opetussuunnitelma puolestaan on maltillisempi ja kurssien sisällöstä on vaikea saada kuvaa pelkästään opetussuunnitelmaa tuijottamalla. Kurssien nimet eivät kerro paljoakaan kurssien sisällöstä. Luettuani kurssien sisältöjä oli selvää että kurssien asiat voitaisiin opettaa usein eri keinoin. Opetussuunnitelmat toimivatkin kirjoitukseni punaisena lankana ja omat kokemukseni sekä havaintoni auttoivat asian käsittelyssä.

Molemmat tarkastelemani opetussuunnitelmat ovat tarkoin harkittuja ja koulutukset vastaavat erittäin hyvin koulujen opetussuunnitelmien antamaa kuvaa. Molemmissa koulutuksissa on oman havaintoni mukaan pieniä puutteita, mutta jonkun toisen mielestä koulutukset ovat täydellisiä juuri sellaisinaan.

Kirjallinen osio auttoi näkemään oman tanssinopettajakoulutuksen laajemmassa mittakaavassa. Olen hyvin alussa omalla tanssinopettajaurallani, joten tässä vaiheessa on vielä vaikea sanoa tuleeko eteen asioita, joihin olisin kaivannut perehdyttämistä jo tanssinopettajakoulutuksessa. Taiteellisen opinnäytetyön kirjallinen osio on antanut minulle runsaasti uutta tietoa molempien maiden tanssikasvatuksesta ja uskon hyödyntäväni oppimaani tietoa omalla tanssiurallani. Nyt voin paremmin ohjata omia oppilaitani hakeutumaan heille soveltuvaan jatkokoulutukseen ja auttaa näin heitä toteuttamaan omia tanssiunelmiaan.

LÄHTEET

Kunsthogskolen i Oslo. The Academy of Dance. Viitattu 22.2.2013
http://www.khio.no/Engelsk/Academy_of_Dance/.

Norges Danshoyskole. Curriculum. Viitattu 22.2.2013
<http://www.dnbh.no/LinkClick.aspx?fileticket=qRlnKD1dozs%3d&tabid=211>.

Tanssin tiedotuskeskus. Ammatillinen koulutus Suomessa. Viitattu 14.10.2012
<http://www.danceinfo.fi/opiskelu/ammattillinen-koulutus/ammattillinen-koulutus-suomessa/>.

Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. Viitattu 14.10.2012 <http://www.teak.fi/>.

Turku AMK. Messi. Tulosalueet. Viitattu 21.2.2013
<http://messi/tulosalueet/3/Sivut/Koulutusohjelmat.aspx>.

Turku AMK. SoleOPS-opetus suunnitelmat. Viitattu 20.10.2012
https://ops.turkuamk.fi/opsnet/disp/fi/ops_KoulOhjSel/tab/tab/fet?ryhmtyypp=1&amk_id=2754565&lukuvuosi=&valkiel=fi&koulohj_id=2754958&ryhma_id=3028617.

Turku AMK. Taideakatemia. Esittävä taide. Viitattu 14.10.2012
<http://www.taideakatemia.turkuamk.fi/public/default.aspx?nodeid=8317&culture=fi-FI&contentlan=1>.

Universitet i Stavanger. Bachelor in dans. Viitattu 22.2.2013 <http://www.uis.no/studere-ved-uis/studietilbud-2011-2012/musikk-og-dans/bachelor-dans/bachelor-i-dans-studieinformasjon/bachelor-i-dans-m-ppu-article25745-7519.html>.

Universitet utdanning. Viitattu 22.2.2013 <http://www.universitetsutdanning.no/search/bachelor-og-lavere-dans-drama-norge/a67-c983-d671>.

Turun AMK:n Taideakatemia, opetussuunnitelma

Tanssinopettaja (AMK), 240 op

				<u>1.</u> <u>vuosi</u> <u>(200</u> <u>9-</u> <u>2010</u> <u>)</u>	<u>2.</u> <u>vuosi</u> <u>(201</u> <u>0-</u> <u>2011</u> <u>)</u>	<u>3.</u> <u>vuosi</u> <u>(201</u> <u>1-</u> <u>2012</u> <u>)</u>	<u>4.</u> <u>vuosi</u> <u>(201</u> <u>2-</u> <u>2013</u> <u>)</u>	Pakoll.	Tyyppi
	PERUSOPINNOT	PERUSOP	29	5	12	6	6		
🔍	Opiskelutaidot ja ammatillinen kasvu	1000320	5.0	2	1	2		Pakollinen	
🔍	Suomen kieli ja viestintä	1000003	3.0	3				Pakollinen	
🔍	Toinen kotimainen kieli	1000004	3.0		3			Pakollinen	
🔍	Vieras kieli - Englanti	1000005A	3.0		3			Pakollinen	
🔍	Työelämä-tietous ja yrittäjyys	6000132	5.0			2	3	Pakollinen	
🔍	Menetelmä- ja kehittämisopinnot	6000133	5.0			2	3	Pakollinen	
🔍	Taiteen filosofia ja historia	6000131	5.0		5			Pakollinen	
	AMMATTIOPINNOT	AMMATTIO	0	0	0	0	0		
🔍	Ammatilliset aineopinnot	AMMATAINO	31.0					Pakollinen	
🔍	Tanssikinesiologia	6010490	6.0	6				Pakollinen	
🔍	Tanssin liikeanalyysi	6010491	8.0	5	3			Pakollinen	
🔍	Tanssihistoria ja tanssiteosanalyysi	6010492	6.0			4	2	Pakollinen	
🔍	Music for artist-dance teacher	6010493	8.0	6	2			Pakollinen	
🔍	Media for artist-dance teacher	6010494	3.0				3	Pakollinen	
🔍	Ammatilliset tekniikkaopinnot	AMMTEKOP	66.0					Pakollinen	
🔍	Nykytanssi	6010495	22.0	9	6	5	2	Pakollinen	
🔍	Jazztanssi	6010496	22.0	9	6	5	2	Pakollinen	
🔍	Baletti	6010497	22.0	9	6	5	2	Pakollinen	
🔍	Ammatilliset produktioopinnot	AMPRODOP	23.0					Pakollinen	
🔍	Improvisaatio	6010498	5.0	3	2			Pakollinen	
🔍	Kompositio	6010499	5.0	3	2			Pakollinen	
🔍	Soolokoreografia	6010500	5.0	2	3			Pakollinen	

🔍	Ryhmäkoreografia	6010501	5.0			5		Pakollinen	
🔍	Näyttämötekniikka	6010502	3.0	3				Pakollinen	
🔍	Ammattipedagogiset opinnot	AMMPED	31.0					Pakollinen	
🔍	Opettajan ammattitaidon perusteet/Haaga-Helia AOKK	6010236	9.0			9		Pakollinen	
🔍	Opettaja oman työnsä tutk.& kehitt./Haaga-Helia AOKK	6010237	6.0			6		Pakollinen	
🔍	Baletin opettaminen	6010503	4.0		4			Pakollinen	
🔍	Nykytanssin opettaminen	6010504	4.0			4		Pakollinen	
🔍	Jazztanssin opettaminen	6010505	4.0			4		Pakollinen	
🔍	Lastentanssin opettaminen	6010506	4.0		4			Pakollinen	
	VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	VAPA	15				15		
🔍	Produktiotyö	6010507	5.0					Vapaasti valittava	
🔍	Tanssijan työ I	6010508	5.0					Vapaasti valittava	
🔍	Tanssijan työ II	6010509	5.0					Vapaasti valittava	
	HARJOITTELU	HARJO	30	0	14	3	13		
🔍	Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	AMMEDIS	30.0					Pakollinen	
🔍	Baletin opetusharjoittelu	6010510	4.0		4			Pakollinen	
🔍	Nyky- ja jazztanssin opetusharjoittelu	6010511	6.0			3	3	Pakollinen	
🔍	Lastentanssin opetusharjoittelu	6010512	4.0		4			Pakollinen	
🔍	Lastentanssi- produktio	6010513	6.0		6			Pakollinen	
🔍	Tanssinopettajan työn harjoittelu	6010514	10.0				10	Pakollinen	
	OPINNÄYTETYÖ	OPINNÄYT	15	0	0	0	15		
🔍	Opinnäytetyöseminaari	6010515	5.0				5	Pakollinen	
🔍	Opinnäytetyö	6010516	10.0				10	Pakollinen	
	Laajuudet yhteensä vuosittain			5	26	9	49		
	Opintojaksojen laajuus yhteensä		89.0	89					

Universitetet i Stavanger, læreplanen

Obligatoriske emner: Bachelor i dans og praktisk-pedagogisk utdanning

Dans I	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 20
Formidling I	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 5
Improvisasjon og komposisjon	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 10
Musikk i forhold til dans	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 5
Dansehistorie og analyse	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 10
Treningslære	År 1 / Semester 1 Studiepoeng: 10
Dans II	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 20
Formidling II	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 5
Koreografi I	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 5
Pedagogikk I	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 15
Dansedidaktikk I	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 10
Kunstfagdidaktikk I	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 5
Praksis	År 2 / Semester 3 Studiepoeng: 0
Dans III	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 20
Formidling III	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 5
Koreografi II	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 5
Pedagogikk II	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 15
Kunstfagdidaktikk II	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 5
Dansedidaktikk II	År 3 / Semester 5 Studiepoeng: 10
Arbeidslivskunnskap	År 4 / Semester 8 Studiepoeng: 5
Dans V	År 4 / Semester 8 Studiepoeng: 5
Formidling IV	År 4 / Semester 8 Studiepoeng: 15
Dans og samfunn	År 4 / Semester 8 Studiepoeng: 5

Valg 30 sp: Internasjonalt semester eller studiealternativ ved IMD

Internasjonalt semester	År 4 / Semester 7 Studiepoeng: 30
Dans IV	År 4 / Semester 7 Studiepoeng: 10
Egendefinert prosjekt	År 4 / Semester 7 Studiepoeng: 15
Kunsthistorie og performance studier	År 4 / Semester 7 Studiepoeng: 5

Stavangerin Yliopisto, opetussuunnitelma

Pakolliset kurssit: Tanssi- ja opettajakoulutus

Tanssi I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 20
Esiintyminen I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Improvisaatio ja kompositio	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 10
Musiikki ja tanssi	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Tanssihistoria ja analyysi	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 10
Opiskelutaidot	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 10
Tanssi II	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 20
Esiintyminen II	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Koreografia I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Pedagogiikka I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 15
Tanssididaktiikka I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 10
Taidedidaktiikka I	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Harjoittelu	Vuosi 1 / Jakso 1 Opintopisteet: 0
Tanssi III	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 20
Esiintyminen III	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Koreografia II	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Pedagogiikka II	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 15
Taidedidaktiikka II	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 5
Tanssididaktiikka II	Vuosi 3 / Jakso 1 Opintopisteet: 10
Työelämä-tietous	Vuosi 4 / Jakso 8 Opintopisteet: 5
Tanssi V	Vuosi 4 / Jakso 8 Opintopisteet: 5
Esiintyminen IV	Vuosi 4 / Jakso 8 Opintopisteet: 15
Tanssi ja yhteisö	Vuosi 4 / Jakso 8 Opintopisteet: 5

Valittavat 30 op: Kansainvälinen lukukausi tai IMD vaihtoehtoiset opinnot

Kansainvälinen lukukausi	Vuosi 4 / Jakso 7 Opintopisteet: 30
Tanssi IV	Vuosi 4 / Jakso 7 Opintopisteet: 10
Omavalintainen projekti	Vuosi 4 / Jakso 7 Opintopisteet: 15
Taidehistoria ja esiintymisopinnot	Vuosi 4 / Jakso 7 Opintopisteet: 5